

10.10.2023

Främjande av hållbar mobilitet på arbetsplatser

Innehåll

1	Inledning	1
1.1	Vad är hållbar mobilitet?	1
2	Arbetsplatsernas ansvar	2
2.1	Välbefinnande	2
2.2	Miljö.....	3
2.3	Säkerhet	3
3	Statsunderstöd för mobilitetsstyrning	4
4	Former av hållbar mobilitet i trafiken till och från arbetet samt sätt för arbetsplatserna att främja dem.....	5
4.1	Gång.....	5
4.2	Cykling	6
4.3	Kollektivtrafik.....	7
4.4	Tjänstebilar och bilpolicy.....	8
4.5	Möjlighet till distansarbete	9
4.6	Åtgärdsåtagande för hållbar utveckling ...	9
	Källor.....	10

1 Inledning

I Finland görs i medeltal 2,3 resor per person och dag, och på arbets- och tjänsteresor avverkas i medeltal 35 kilometer per person och dygn. Av alla resor är var fjärde en arbetsresa. Antalet arbetsresor och tjänsteresor har sjunkit en aning jämfört med år 2016: År 2016 gjordes i medeltal 0,41 arbetsresor och 0,12 tjänsteresor per person och dygn, medan det år 2021 gjordes i medeltal 0,38 arbetsresor och 0,09 tjänsteresor per person och dygn. Samtidigt har arbetsresorna i medeltal blivit längre (15,8 km → 16,4 km), men tjänsteresorna kortare (32 km → 24 km). (Resvaneundersökningen 2021).

Syftet med denna sammanställning är att samla information om främjandet av mobilitetsstyrning och hållbar mobilitet på arbetsplatserna. Sammanställningen är avsedd för i synnerhet arbetsgivare, kommuner och arbetsplatser.

1.1 Vad är hållbar mobilitet?

Med hållbar mobilitet avses färd sätt som är gynnsamma med tanke på miljön och samhället, som även är ekonomiska, smidiga och säkra samt som förbättrar användarens hälsa (Motiva 2023). Hållbar mobilitet är till exempel resor som görs till fots och med cykel alltid när det är möjligt, användning av kollektivtrafik för längre arbets- och tjänsteresor samt att välja el- eller gasbil när det är nödvändigt att ta bilen.

10.10.2023

2 Arbetsplatsernas ansvar

Den största delen av arbetsresorna (70 procent) görs fortfarande med bil (Resvaneundersökningen 2021). Inrikestrafiken står för omkring en femtedel av Finlands växthusgasutsläpp. Dessutom rör en majoritet av den vuxna befolkningen inte på sig tillräckligt med tanke på sin hälsa (Husu m.fl., 2022). Hållbarare arbetsresor är den del av arbetsplatsernas ansvar.

På webbplatsen Arbetsliv i rörelse berättas mer om [hur det lönar sig att satsa på motion](#) och om arbetsplatsens [lagstadgade skyldigheter och ansvar](#).

2.1 Välbefinnande

Mycket stillasittande och lite motion orsakar varje år en ständigt ökande utgiftspost på arbetsplatserna och i samhället. Kostnaderna syns i såväl hälso- och sjukvårdskostnaderna som produktivetskostnaderna. Även luftföroreningarna från trafiken är skadliga för hälsan och har konsekvenser även på andra håll i naturen och klimatet. Utsläppen från trafiken orsakar bland annat astmasymtom och luftvägsinfektioner (Künzli m.fl. 2009) samt ökar mängden sjukdomar i andningsorganen och risken för att insjukna och dö i hjärt- och kärlsjukdomar (Brunekreef och Holgate 2002, WHO 2003).

Motion på vägen till och från arbetet är enkel vardagsmotion, som främjar välbefinnandet och bättre ork i arbetet.

Fördelarna med att regelbundet motionera till och från arbetet är bland annat:

- Bättre kondition
- Ökad pigghet och bättre minne
- Mindre stress
- Minskad risk för att insjukna i typ 2-diabetes, hjärt- och kärlsjukdomar och förhöjt blodtryck.

På webbplatsen Arbetsliv i rörelse finns samlad information om [fördelarna med att motionera till och från arbetet](#) samt [orsakerna till arbetsrelaterad stress och olika sätt att minska den](#).

När de anställda regelbundet motionerar till och från arbetet minskar även sjukfrånvaron. När en anställd mår bra är det också säkrare för hen att röra på sig, eftersom koncentrationsförmågan, vakenheten och reaktionsförmågan är bättre. Mer information om de vanligaste orsakerna till sjukfrånvaro och olika sätt att minska dem finns på webbplatsen Arbetsliv i rörelse [här](#).

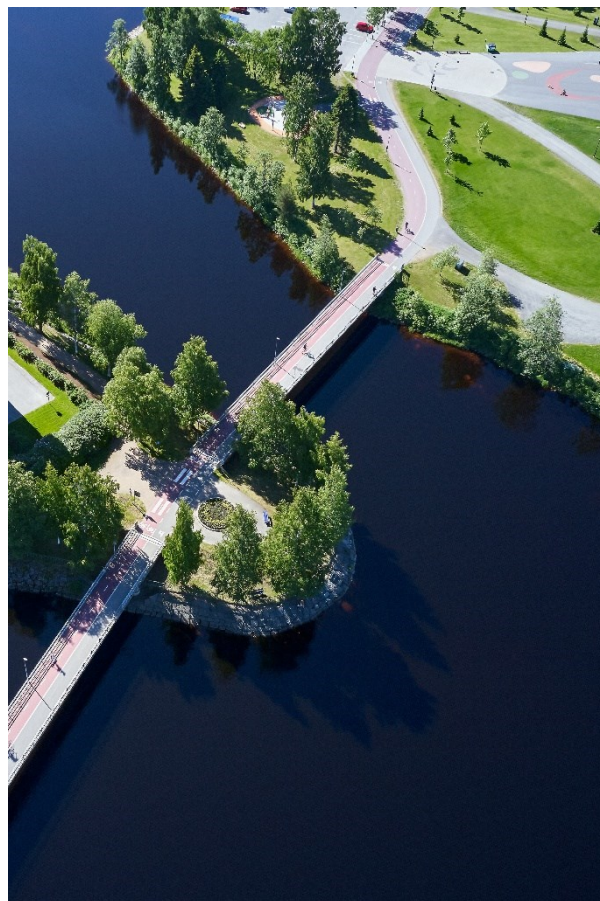

10.10.2023

2.2 Miljö

Trafiken har många skadliga konsekvenser för miljön:

- Trafikens klimatpåverkan beror till största delen på användningen av fossila bränslen. Bilismen och den övriga vägtrafiken orsakar en stor del av Finlands växthusgasutsläpp och andra utsläpp som är skadliga för miljön, till exempel luftburna partiklar och kolväten.
- Vägtrafiken är den största enskilda källan till de mikroplaster som hamnar i naturen. Den största delen av mikroplasterna från vägtrafiken kommer från däck, men även vägbeläggningar avger mikroplaster i miljön (Finlands miljöcentral 2020).
- Trafiken försämrar levnadsförhållandena för olika organismer genom att splittra livsmiljöerna. Miljontals djur dör i trafiken i Finland varje år (Manneri 2002).
- Produktionen av trafikleder och trafikmedel förbrukar energi och naturresurser.
- Drivmedlen i trafiken förorenar jordmånen och vattendragen. En stor del av saneringsobjekten med förorenad jordmån och i vattendrag är olika slags områden för distribution, transport och lagring av drivmedel (ymparisto.fi, 2023).

2.3 Säkerhet

Trygga resor är en del av arbetarskyddet, säkerhetsledningen, arbetshälsan och företagsansvaret. En ansvarsfull arbetsgivare ser till att de anställda agerar säkert i trafiken oavsett transportform. Att känna till säkerhetsfrågor ingår även i miljövänlig bilism. På webbplatsen Arbetsliv i rörelse kan du läsa mer om [hur man garanterar säkerheten på resor till och från arbetet](#).

10.10.2023

3 Statsunderstöd för mobilitetsstyrning

Genom statsunderstöden för mobilitetsstyrning stöds projekt som syftar till att påverka människors val av färd sätt med hjälp av bland annat medveten styrning, marknadsföring samt försök med och utveckling av tjänster. Mobilitetsstyrning på arbetsplatser har flera år varit temat för statsunderstöden för mobilitetsstyrning.

Målet för de projekt för mobilitetsstyrning på arbetsplatser som fått understöd är att med hjälp av metoder för mobilitetsstyrning främja hållbar mobilitet på arbetsresor samt stödja samarbete mellan företag och kommuner kring temat. I projekten strävar man även efter kontinuitet samt större verkningsfullhet och tillämpbarhet för resultaten och verksamhetsformerna. Genom att påverka människors färd sätt i projekten strävar man efter energibesparingar och att frångå fossila bränslen. Statsunderstöd för mobilitetsstyrning kan beviljas kommuner, samkommuner och andra icke vinstdrivande sammanslutningar, såsom olika nätverk, stiftelser och föreningar som ordnar mobilitetsstyrning. Ansökan ordnas varje år.

Läs mer om statsunderstöd för mobilitetsstyrning på [Traficom webbplats](#).

Exempel på ett projekt som fått statsunderstöd:
Program för främjande av smart mobilitet inom Mejlans sjukhusområde (Samkommunen HNS 2019)

I projektet utarbetades ett program för främjande av smart mobilitet inom Mejlans sjukhusområde i Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt (HNS), där ett särskilt granskningsområde utgjordes av kollektivtrafiken, anslutningsparkering och cykling. Under projektets gång bland annat utredde HNS de ekonomiska möjligheterna för att höja de anställdas arbetsresestöd, planerades och samordnades kollektivtrafikutbudet med tidpunkterna för när arbetspassen börjar och slutar i samarbete med HRT, publicerades en ny sida om motion till och från arbetet på HNS intranät, byggdes 192 nya cykelplatser på sjukhusområdet och ändrades priserna för parkering av bilar så att de baserar sig på användningen.

[Länk till projektets slutrapport](#)

10.10.2023

4 Former av hållbar mobilitet i trafiken till och från arbetet samt sätt för arbetsplatserna att främja dem

Arbetsplatserna kan bidra till att främja fysiskt aktiva och hållbara arbetsresor för de anställda. Lättillgängliga metoder för främjandet är att bland annat tillhandahålla duschar och lokaler där de som motionerar till och från arbetet kan byta, torka och förvara sina kläder, ordna olika kampanjer, lekfulla tävlingar och riksomfattande jippon samt producera aktuell information om mobilitet på intranätet. På webbplatsen Arbetsliv i rörelse berättas mer om olika [kostnadsfria sätt](#) för arbetsgivaren att satsa på personalens arbetsförmåga.

Arbetsplatserna kan även utarbeta exempelvis en mobilitetsplan. Med hjälp av arbetsplatsens mobilitetsplan kan man utreda på vilka sätt de anställda tar sig till och från arbetet samt få människor att tänka på sina dagliga reseval och -alternativ. I planen identifieras organisationens möjligheter att främja hållbara transportformer och minska användningen av bil, förbättras säkerheten på resorna genom fastställda åtgärder samt samlas information in om lokalerna i fastigheten, till exempel personalrum och bil- och cykelparkering.

I detta avsnitt beskrivs fler metoder för att främja hållbar mobilitet.

4.1 Gång

På arbetsdagar förblir antalet steg lätt lågt för många. Att gå till och från arbetet är ett bra sätt att öka antalet steg per dag. Den som använder kollektivtrafik kan i sin tur stiga av en hållplats tidigare och på så sätt öka antalet steg för dagen. Under en arbetsdag kan man främja aktivitet bland annat på följande sätt:

- Genom att med arbetskamraterna komma överens om gemensamma promenader till exempel under lunchpausen eller i slutet av arbetsdagen.
- Genom att på kontoret välja trapporna i stället för hissen och om det är möjligt gå till arbetskamratens arbetspunkt i stället för att skicka e-post.
- Dessutom kan arbetsgivaren till exempel uppmuntra de anställda att ordna möten i form av promenader om det är möjligt. På så vis får de anställda frisk luft och kanske nya idéer.
- På webbplatsen Arbetsliv i rörelse kan du läsa mer om hur man kan [minska sittandet](#) på arbetsplatsen.

10.10.2023

4.2 Cykling

Att cykla till och från arbetet är ett bra sätt att öka mängden motion under dagen. Om det är för långt att cykla hela vägen till och från arbetet kan man lämna cykeln på till exempel en anslutningsparkering och ta kollektivtrafiken resten av vägen. Redan 30 minuters promenad eller cykling om dagen uppfyller den dagliga rekommendationen för fysisk aktivitet. Cykling utvecklar bland annat balansen och den fysiska konditionen, men har även psykiska effekter: både humöret och koncentrationsförmågan förbättras.

För att främja cykling till och från arbetet kan arbetsgivaren erbjuda de anställda bland annat:

- tjänstecyklar eller ertassisterade cyklar för utlåning
- möjlighet att skaffa en cykel som anställningsförmån (skattefri förmån upp till 1 200 euro/år för den anställda)
- stöd för köp av användningsrätt till stadsbicyklar. Stadsbicyklar finns redan tillgängliga i flera stadsregioner och kan användas förutom för mycket korta sträckor, även som en del av resor med kollektivtrafiken
- säkra förvaringsutrymmen för bicyklar i skydd från regn
- cykelservice på våren och hösten.

Arbetsgivaren kan uppmuntra till cykling till och från arbetet även genom att ordna informationstillfällen om till exempel vintercykling eller trafikregler för cyklister samt ordna olika kampanjer såsom cykelveckor eller kilometertävlingar, där deltagandet är det viktiga, inte antalet kilometer.

På webbplatsen Arbetsliv i rörelse finns [tips för köp och service av bicyklar](#). Tips för anskaffning av en tjänstecykel finns på till exempel [Cykelförbundets webbplats](#).

Exempel på ett projekt som fått statsunderstöd: Työmatkaliikkumisella hyvinvointia (Kides 2022)

Inom projektet utarbetades år 2021 en plan för smart mobilitet i tre kommuner i Mellersta Karelen som inkluderade upprättande av ett program för att främja gång och cykling samt uppdatering av trafiksäkerhetsplanen. Inom projektet genomfördes bland annat en omfattande kommunikationskampanj om motion till och från arbetet och om välbefinnande, en kilometertävling, kampanjer för gång och cykling samt ett evenemang där man fick testa ertassisterade bicyklar. Beträffande cykelparkering fastställdes riktlinjer för utveckling av parkeringen i centralorten Kides och vid knutpunkter för trafiken. För byarna planerades möjliga cykelleder och verksamhet för att främja cykling.

[Länk till projektets slutrapport](#)

10.10.2023

4.3 Kollektivtrafik

Användningen av kollektivtrafik bör göras attraktiv och till ett enkelt alternativ till privatbilismen. Att få arbetstagare att övergå till att använda kollektivtrafiken kan även ge kostnadsbesparingar, eftersom det behövs färre parkeringsplatser.

Arbetsgivaren kan uppmuntra de anställda att använda kollektivtrafiken vid resor till och från arbetet genom att:

- erbjuda resekort för utlåning för tjänsteresor för att sköta arbetsuppgifter
- erbjuda personalbiljetter, som är en naturaförmån som arbetsgivaren erbjuder de anställda för användning av kollektivtrafik för resor mellan bostaden och arbetsplatsen
- i arbetsplatsens entréhallar placera skärmar som visar kollektivtrafikens tidtabeller eller länka ruttguiden och tidtabeller till arbetsplatsens webbplats och interna intranät.

Personalbiljetten är ett bra sätt att uppmuntra de anställda att resa till och från arbetet säkert, miljövänligt och på sätt som ökar välbefinnandet. Förmånen bidrar dessutom till en jämlik behandling av bilister och de som använder kollektivtrafiken. Biljetten kan skaffas på flera olika sätt. Arbetsgivaren kan erbjuda förmånen till exempel som en arbetsresekupong eller så kan dess beskattningsvärde dras av direkt i samband med löneräkningen. Biljetten kan köpas direkt hos en lokal anordnare av kollektivtrafik eller alternativt hos en tjänsteleverantör som förmedlar naturaförmåner. Personalbiljetten kan erbjudas till exempel som ett alternativ till parkerings-, motions- och kulturförmånen. Arbetsgivaren kan betala biljetten helt eller delvis.

Exempel på ett projekt som fått statsunderstöd: Lahden työsuhdematkalippu (Lahtis stad 2018)

Målet för projektet var att på kort sikt öka personalbiljettens popularitet genom att göra den attraktiv för användaren och till ett enkelt sätt att stödja smarta resor till och från arbetet för de anställda. Arbetet resulterade i tjänstestigar för personalbiljetten för de anställda och arbetsgivarna samt en brandbook för produkten innehållande en marknadsföringsplan för den. Produkten blev en del av det riksomfattande systemet Walthi.

[Länk till projektets slutrapport](#)

10.10.2023

4.4 Tjänstebilar och bilpolicy

Arbetsgivarens bilpolicy och riktlinjer för tjänstebilar är bra sätt att påverka utsläppen från arbets- och tjänsteresetraffiken samt fullfölja företagsansvaret. Det finns många olika sätt för arbetsgivaren att göra bilpolicy mer hållbar. Arbetsgivaren kan till exempel:

- Ekonomiskt stödja valet av bilar som drivs med alternativa drivkrafter. Även att gynna förmånen att använda bil framför den fria bilförmånen uppmuntrar till bränslebesparingar och laddning av laddhybrider. Mer information om förmånen att använda bil och den fria bilförmånen finns till exempel på [webbplatsen Taloustaito.fi](http://webbplatsen.Taloustaito.fi).
- Erbjud tjänstebilar. En el- eller gasdriven tjänstebil bör vara det främsta alternativet vid val av tjänstebil. Mer information om anskaffning av en elbil som tjänstebil finns till exempel på Motivas webbplats.
- Uppmuntra till gemensam användning och delning av tjänstebilar samt samåkning. Det finns bilpoolsbilar, tjänster för uthyrning av egen bil och biluthyrningsfirmor på många orter. Arbetsgivaren kan även överväga att utanför arbetstid tillhandahålla sina anställda eventuella fordon som används i arbetet.
- Fastställa gränser för koldioxidutsläppen för tjänstebilar och företagets övriga bilar.
- Förnya parkeringen på arbetsplatsen. Behovet av parkeringsplatser kan styras genom att exempelvis behovsprövat bevilja endast en del av de anställda parkeringstillstånd eller göra parkeringen avgiftsbelagd. Ett effektivt sätt att styra behovet av parkeringsplatser är en kombination av att styra priserna för parkering och stödja andra färd sätt.

- Arbetsgivaren ska beakta även tillgången till offentliga laddstationer och laddmöjligheterna på arbetsplatsen och hemma. I takt med att mängden elbilar ökar är det en god idé för företagen att fundera över att erbjuda laddmöjligheter på arbetsplatsen. Laddstationer försedda med arbetsgivarens logotyp framför lokalerna visar att utsläppen beaktas. Laddel har även ett fast beskattningsvärde i arbetstagarens beskattning, vilket gör den till en enkel och nyttig personalförmån.
- Finansierings- och utvecklingscentralen för boende ARA kan åren 2022 och 2023 bevilja understöd för laddutrustning för elbilar som installeras på arbetsplatser. Ytterligare information finns på ARA:s webbplats.

Exempel på ett projekt som fått statsunderstöd: Yhteiskäyttöautopalvelun kehittäminen (Jyväskylän stad 2020)

I projektet genomfördes en effektundersökning av parkeringsavgifter och incitament till smart mobilitet samt ett projekt för anskaffning och ibruktage av en tjänst för bilpoolsbilar. Målet för projektet var att öka kollektivtraffikens, gångens och cyklingens andelar av färd sätten. Tre helelektriska bilar som bokas med en mobilapp skaffades för gemensam användning av stadens anställda och invånare. Bilarna kan användas av staden under tjänstetid och hyras av invånarna under övriga tider. På basis av en användarenkät ansågs bilarna vara någonting mycket positivt och en praktisk anskaffning.

[Länk till projektets slutrapport](#)

10.10.2023

4.5 Möjlighet till distansarbete

Som distansarbete betraktas allt arbete som utförs utanför den egentliga arbetsplatsen. Distansarbete är förknippat med många möjligheter att på ett mer naturligt sätt kombinera arbete och fritid, varvid även trafiken till och från arbetsplatserna minskar. Distansarbete främjar arbetsplatsens miljöansvar och ökar dessutom arbetsplatsens attraktivitet vid rekrytering, arbetseffektiviteten och arbetets produktivitet förbättras, man kan göra besparingar i kostnaderna för arbetsplatsens lokaler samt i och med bättre ork i arbetet kan även de anställdas karriärer förlängas.

4.6 Åtgärdsåtagande för hållbar utveckling

Åtgärdsåtagandet för hållbar utveckling är ett verktyg som arbetsgivarna kan använda för att konkretisera och synliggöra hållbar utveckling och åtgärder som främjar de anställdas välbefinnande. Åtagandena siktar på konkreta åtgärder och förändrade verksamhetssätt som genomförs under 5–10 år och som kan främja bland annat hållbara resor till och från arbetet samt målen för åtgärdsprogrammet för hållbar utveckling Agenda 2030 (Motiva 2022). Att göra ett åtagande visar bland annat att arbetsplatsen främjar sina anställdas välbefinnande samt är ett gott exempel och

en inspiratör för andra. Arbetsplatsen får även synlighet för sitt ansvarsarbete och är allmänt en föregångare inom miljöansvar.

Alla arbetsgivare som vill främja hållbara och ansvarsfulla resor till och från arbetet kan upprätta ett åtgärdsåtagande. Åtaganden för hållbara resor till och från arbetet görs i tjänsten Sitoumus2050.fi, varvid de blir offentliga. Kommissionen, generalsekretariatet och expertpanelen för hållbar utveckling följer upp samt stöder åtagandena och hur de framskrider. Den som gjort ett åtagande ska rapportera om hur åtgärderna förlöper och åtagandet framskrider årligen enligt egen tidsplan.

Läs mer om åtgärdsåtaganden för hållbar utveckling i [tjänsten Sitoumus2050](#).

10.10.2023

Källor

Brunekreef B. och Holgate S.T. (2002). Air pollution and health. *Lancet*, 360 (9341), s. 1233–1242. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/12401268/>

Resvaneundersökningen 2021. Traficoms undersökningar och utredningar 1/2023. <https://www.trafficom.fi/fi/julkaisut/henkiloliikennetutkimus-2021-suomalaisten-liikkuminen>

Husu P., Tokola K., Vähä-Ypyä H. och Vasankari T. (2022). Liikuntaraportti. Uppmätt fysisk aktivitet, stillasittande och fysisk kondition hos finländare 2018–2022. Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2022:33, Helsingfors. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164370/OKM_2022_33.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Künzli N., Bridevaux P.O., Liu L.J., Garcia-Esteban R., Schindler C., Gerbase M.W., Sunyer J., Keidel D., Rochat T. Swiss Cohort Study on Air Pollution and Lung Diseases in Adults. (2009). Traffic-related air pollution correlates with adult-onset asthma among never-smokers. *Thorax*, 64 (8), s. 664–670.

Manneri A. (2002). Trafikdödligheten bland små och medelstora ryggradsdjur i Finland. Vägförvaltningens utredningar 26/2002. Tillgänglig: <https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/139093/4287tie.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Mannola M., Aavajoki S., Koramo M., Lamuela C. och Päivänen J. (2021). Potential och utmaningar i främjandet av gång och cykling. Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 2021:53. Statsrådets kansli, Helsingfors.

Motiva. (2022). Tee kestävä kehityksen toimenpidesitoumus. Hänvisat till 10.7.2023. https://www.motiva.fi/kestava_kehitys/tee_kestavan_kehityksen_toimenpidesitoumus

Motiva. (2023). Kestävä liikenne ja liikkuminen. Hänvisat till 10.7.2023. https://www.motiva.fi/ratkaisut/kestava_liikenne_ja_liikkuminen#:~:text=Kest%C3%A4v%C3%A4liikenn%C3%A4%20liikkumisella%20tarkoitetaan%20ymp%C3%A4rist%C3%B6n%20ja,ovat%20k%C3%A4vely%2C%20py%C3%B6r%C3%A4ily%20ja%20joukkoliikenne.

Finlands miljöcentral (SYKE). (2020). Suomen merialueen roskaantumisen lähteet. Finlands miljöcentralen rapporter 9/2020. Helsingfors. <https://helda.helsinki.fi/items/6d970a86-7a2f-421e-ab62-07d0d773d45e>

Viinikainen, T., Metsäranta, H., Einola K., Heimo E., Heltimo J., Kinnunen T & Rauhala, A. Utredning av verkningfullheten av statsunderstöd för mobilitetsstyrning och trafiksäkerhet. Traficoms undersökningar och utredningar 1/2023. https://www.trafficom.fi/sites/default/files/media/publication/SVE_LO_Litu_valtiona_vustusten_vaikuttavuusselvitys_2023_08_25.pdf

WHO. (2003). Health Aspects of Air Pollution with Particulate Matter, Ozone and Nitrogen Dioxide. Report on a WHO Working Group. Bonn, Tyskland. EUR/03/5042688. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/107478>

10.10.2023

Ymparisto.fi. (2023). Pilaantuneet maa-alueet. Läst 19.7.2023.
[https://www.ymparisto.fi/fi/saasteettomuus-ja-ymparistoriskit/pilaantuneet-maa-
alueet](https://www.ymparisto.fi/fi/saasteettomuus-ja-ymparistoriskit/pilaantuneet-maa-alueet)

Statsunderstöd för mobilitetsstyrning som det hänvisats till:

Samkommunen HNS. (2019). Meilahden sairaala-alueen viisaan liikkumisen edistämishjelma. https://www.traficom.fi/sites/default/files/media/file/HUS-Meilhti_loppuraportti_2019.pdf

Jyväskylä. (2020). Jyväskylän kaupungin kestäväen työmatkaliikkumisen pilotti hallintokorttelissa. https://www.traficom.fi/sites/default/files/media/file/LO2020_Jyvaskyla_loppuraportti.pdf

Kides. (2022). Työmatkaliikkumisella hyvinvointia. https://www.traficom.fi/sites/default/files/media/file/LO2022_Kitee_Ty%C3%B6matkaliikkumisella%20hyvinvointia_raportti.pdf

Lahtis. (2018). Lahden työsuhdematkalippu. https://www.traficom.fi/sites/default/files/media/file/Lahden_seudun_liikenne_tyosuhdematkalippu_2018.pdf